ਏ. ਮੰਜੂ
ਬਨਾਮ
ਪ੍ਰਜਵਲ ਰੇਵੰਨਾ @ ਪ੍ਰਜਵਲ ਆਰ ਅਤੇ ਹੋਰ
(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1774 ਦਾ 2020)
ਦਸੰਬਰ 13, 2021
[ਸੰਜੇ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ ਅਤੇ ਐਮ.ਐਮ. ਸੁੰਦਰੇਸ਼, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਚੋਣ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਯਮ, 1961 – ਨਿ.94ਏ – ਫਾਰਮ 25 ਦੀ ਨਾ-ਜਮਾਂ – ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਾਲੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ – ਕੀ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਫਾਰਮ 25 ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ – ਫੈਸਲਾ: ਫਾਰਮ 25 ਦੀ ਨਾ-ਜਮਾਂ ਨਾਲ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਖਾਰਜੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ – ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਨਾਲ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਅਰਦਾਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸਤਿਆਪਨ ਹੈ – ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਤਿਆਪਨ ਹਲਫਨਾਮਾ ਵੀ ਹੈ – ਇਸ ਲਈ, ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹਲਫਨਾਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਫਾਰਮ 25 ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ – ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਧਾਰਯੋਗ ਖਾਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਟਰਾਇਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਫਾਰਮ 25 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮਾ ਜਮਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਮਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਨਾਲ – ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਹਲਫਨਾਮਾ ਹੋਵੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਫਾਰਮ 25 ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਉਚਿਤ ਕੋਰਸ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਫਾਰਮ 25 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਜਮਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ – ਪਟੀਸ਼ਨ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੈ – ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਖਾਮੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ – ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹੁਣ ਫਾਰਮ 25 ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮਾ ਜਮਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਜਾਵਟ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ – ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸੰਦਿਗਧ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਮਰਥਨ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਕੇਸ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ – ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਲੰਘਣਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਜ਼ਰੂਰ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ – ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1961 – ਧਾਰਾ.86(1) – ਚੋਣ ਕਾਨੂੰਨ.

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਫੈਸਲਾ:1. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਮਤਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੁੰਦੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਮਤਦਾਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਉਪਲਬਧ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤਕਨੀਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਹਾਈਪਰ-ਤਕਨੀਕੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇੰਡੈਕਸ ਅਤੇ ਸਿਨੋਪਸਿਸ ਦੇ ਨਾਂ-ਹਸਤਾਖਰ ਅਤੇ ਸਤਿਆਪਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹਾਈਪਰ-ਤਕਨੀਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 19 ਅਤੇ 20]

2. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸਿਰਫ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33ਏ 'ਤੇ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਵਿਆਪਕ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਅਣੁਚਿਤ ਸਵੀਕ□ਤੀ ਅਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 123 ਅਤੇ 100 ਅਧੀਨ ਮੰਡੇਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਾਰਮ 25 ਦੀ ਜਮਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਖਾਰਜ ਹੋਣ ਨੂੰ ਲੀਡ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਅਰਦਾਸ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸਤਿਆਪਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਤਿਆਪਨ ਹਲਫਨਾਮਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਤੱਥਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹਲਫਨਾਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਫਾਰਮ 25 ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਧਾਰਯੋਗ ਖਾਮੀ ਸੀ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਫਾਰਮ 25 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਫਾਇਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ

ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਇਲਾਵਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਫਾਇਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੌਜੂਦਾ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ।[ਪੈਰਾ 22, 23]

ਮੁਰਾਰਕਾ ਰਾਧੇ ਸ਼ਿਆਮ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਰਾਠੌਰ ਏਅਰ 1964 ਐਸ.ਸੀ. 1545 : [1964] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 573 – ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ।

ਪੋਨਾਲਾ ਲਕਸ਼ਮਾਇਆਹ ਬਨਾਮ ਕੋਮੁਰੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਰੈੱਡੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏਅਰ 2012 ਐਸ.ਸੀ. 2638; ਜੀ.ਐਮ. ਸਿੱਧੇਸ਼ਵਰ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਸੰਨਾ ਕੁਮਾਰ (2013) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 776: [2013] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1107 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਸ਼ਰੀਫ-ਉਦ-ਦੀਨ ਬਨਾਮ ਅਬਦੁਲ ਗਨੀ ਲੋਨ (1980) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 403 : [1980] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1177; ਬੀ.ਆਰ. ਪਾਟਿਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜੀਵ ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ ਅਤੇ ਹੋਰ.ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 2007 ਕਰ 317; ਪੁਰੁਸ਼ੋਤਮ ਬਨਾਮ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ, ਅਮਰਾਵਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏਅਰ 1992 ਬੋਮ 227; ਛ. ਸੁਬਾਰਾਵ ਬਨਾਮ ਮੈਂਬਰ, ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏਅਰ 1964 ਐਸ.ਸੀ. 1027 : [1964] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 213; ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮੂਰਤੀ ਬਨਾਮ ਸਿਵਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (2015) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 467 : [2015] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 987; ਐਚ.ਡੀ. ਰੇਵੰਨਾ ਬਨਾਮ ਜੀ. ਪੁੱਟਸਵਾਮੀ ਗੌੜਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏਅਰ 1999 ਐਸ.ਸੀ. 768 : [1999] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 198; ਟੀ. ਫੁੰਗਜ਼ਾਥਾਂਗ ਬਨਾਮ ਹੈਂਗਖਾਲੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (2001) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 358 : [2001] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 256; ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਜਨਮੇਜਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2000) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 191 : [2000] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 331 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

[1980] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1177 ਪੈਰਾ 5 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1964] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 213 ਪੈਰਾ 6 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2015] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 987 ਪੈਰਾ 7 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1999] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 198 ਪੈਰਾ 8 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2001] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 256 ਪੈਰਾ 8 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 2012 ਐਸ.ਸੀ. 2638 ਪੈਰਾ 11 ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2013] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1107 ਪੈਰਾ 11 ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2000] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 331 ਪੈਰਾ 17 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1964] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 573 ਪੈਰਾ 22 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ.1774 ਦਾ 2020.

17.01.2020 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਵਿੱਚ ਈ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 1 ਦੇ 2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਮਿਸ ਕਿਰਨ ਸੂਰੀ, ਮਿਸ ਪ੍ਰਮਿਲਾ ਨੇਸਰਗੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟਸ, ਅਸ਼ੋਕ ਬੰਨੀਦਿੰਨੀ, ਐਮ. ਆਰ. ਵਿਜੈ ਕੁਮਾਰ, ਸੁਨੀਲ ਐਮ. ਵੀ., ਬਾਲਾਜੀ ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸਨ, ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ਾਹਰੁਖ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਐਸ. ਗੁਰੂਕ੍ਰਿਸ਼ਣਾ ਕੁਮਾਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਕੇ. ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ, ਮਿਸ ਏ. ਸਰੇਗੁਰੁਪ੍ਰਿਯਾ, ਪ੍ਰਸਾਦ ਹੇਗੜੇ, ਮਿਸ ਈ. ਆਰ. ਸੁਮਥੀ, ਮੱਲਿਕਾਰਜੁਨ ਐਸ. ਮਯਲਾਰ, ਮਿਸ ਸਪੰਦਨਾ ਰੈੱਡੀ, ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਡੀ. ਐਲ. ਚਿਦਾਨੰਦ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੰਜੇ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਤੱਥ:

1. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਣ ਯੋਗ ਮੁੱਖ ਬਿੰਦੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ/ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਫਾਰਮ 25 ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੋਣ ਨਿਯਮਾਂ, 1961 ਦੇ ਨਿਯਮ 94A ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਵੇ।

2. ਅਪੀਲਕਰਤਾ 2019 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ 16 ਹਸਨ (ਜਨਰਲ) ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ('ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ 'ਹਲਕਾ') ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਭਾਰਤੀਆ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਯੋਜਿਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਦਲ ਸੈਕੂਲਰ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ/ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ 12.01.2019 ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਲਕੇ ਲਈ ਇੱਕ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਚੋਣਾਂ 08.04.2019 ਨੂੰ ਹੋਈਆਂ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 5,35,282 ਵੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਦਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ 6,76,606 ਵੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ। ਬਾਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਓਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਮਾਮੂਲੀ ਵੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ।

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 26.06.2019 ਨੂੰ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ 'ਆਰਪੀ ਐਕਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 81 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਯੋਗ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਇੱਕ ਝੂਠਾ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ 'ਕਿਹਾ ਕੋਡ') ਅਤੇ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 86(1) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਨਾਲ ਆਰਡਰ VII ਨਿਯਮ 11 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 81(3) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 3(1) ਦੀ ਉਪਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

4. ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ VI ਅਧੀਨ ਅਧਿਆਇ II ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 81 ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਮਗਰੀ ਧਾਰਾ 83 ਵਿੱਚ ਸੈੱਟ ਆਉਟ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

"81. ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ।—
xxxx xxxx xxxx xxxx

(3) ਹਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜਿੰਨੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਕਲਾਂ ਨਾਲ ਸਾਥ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਨਕਲ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਹੇਠ ਸਹੀ ਨਕਲ ਹੋਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।]"

.... .... .... .... ....

"83. ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ।—(1) ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ—

(a) ਉਹਨਾਂ ਮੁੱਖ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਬਿਆਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨਿਰਭਰ ਹੈ;

(b) ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕਿਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਚਾਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵੇ ਸਮੇਤ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਚਾਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਅਚਾਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਥਾਂ ਦਾ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਪੂਰਾ ਬਿਆਨ ਹੋਵੇਗਾ; ਅਤੇ

(c) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ 1908 ਦੀ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ (1908 ਦੀ 5) ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਢੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ:

[ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕਿਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਚਾਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਚਾਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਵੀ ਸਾਥ ਹੋਵੇਗਾ।]

(2) ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਜਾਂ ਅਨੁਲੇਖ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਾਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।]"

"86. ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਟ੍ਰਾਇਲ।—(1) ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਜੋ ਧਾਰਾ 81 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 82 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 117 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ:

5. ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਉਹ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਇਸਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

(a) ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 81(3) ਦੀ ਅਨੁਪਾਲਨਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਨਾਲ ਸੱਚੀ ਕਾਪੀ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਇਸ ਅਨੁਪਾਲਨਾ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਿਸਮ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਰੀਫ-ਉਦ-ਦੀਨ ਬਨਾਮ ਅਬਦੁਲ ਗਨੀ ਲੋਨ' ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਨੁਪਾਲਨਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 86 ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਖਾਰਜੀ ਸੀ। ਇਸ ਨਿਯਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇਸ ਦੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸੱਚੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਕਾਪੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

(b) ਉਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਹਨ ਜੋ ਕਿ “ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ” ਦਾ ਦੋਸ਼ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83(1) ਦੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਕ੍ਰਿਪਟ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਲਫਨਾਮੇ ਦਾ ਫਾਰਮ ਫਾਰਮ 25 ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੋਣ ਨਿਯਮਾਂ, 1962 (ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ 'ਚੋਣ ਨਿਯਮ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 94A ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੀ ਫਾਈਲਿੰਗ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬੀ.ਆਰ. ਪਾਟਿਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜੀਵ ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ & ਓਰਸ. 2 ਅਤੇ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੁਰੁਸ਼ੋਤਮ ਬਨਾਮ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ, ਅਮਰਾਵਤੀ & ਓਰਸ. 3 ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ:

6. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 81(3) ਦੀ ਸੁਚਾਰੂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਨਾਲ ਹਰੇਕ ਪੰਨੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਉਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਸਮੇਤ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਹਰੇਕ ਪੰਨੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕੀਤਾ। ਹੋਰ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇੰਡੈਕਸ ਅਤੇ ਸਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਰਣਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਧਾਰਾ 81(3) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੁਚਾਰੂ ਪਾਲਣਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚ. ਸੁਬਾਰਾਵ ਬਨਾਮ ਮੈਂਬਰ, ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ & ਓਰਸ.

7. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਵੱਲੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧਾਏ ਗਏ ਦੂਜੇ ਦਲੀਲ ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਫਾਰਮ 25 ਭਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸਿਰਫ ਤਦ ਹੀ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਜੇ ਕਿਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 123 ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 2002 ਦੇ ਐਕਟ 72 ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33ਏ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

“33ਏ. ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ।—

(1) ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ, ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਜੋ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 33 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ—

(i) ਉਹ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਦੋ ਸਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ ਇੱਕ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(ii) ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ [ਧਾਰਾ 8 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2), ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ] ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

(2) ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਕ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਧਾਰਾ 33 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਸਮੇਂ, ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਗਈ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮਾ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ।

(3) ਵਾਪਸੀ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਉਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੀ ਕਾਪੀ ਲਗਾ ਕੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗਾ, ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਸ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹਲਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਿਸ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਡਿਲੀਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੇ ਦਮਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਰਪੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 123 ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਪੈਰਾ 32 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਅਭਿਆਸ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਮੂਰਤੀ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਓਆਰਐਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ.5 , ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਆਮਦਨੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੈ ਅਭਿਆਸ

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ:

8. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 1 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ, ਮਿਤੀ ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ 17.01.2020। ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਥਰੈਸ਼ਹੋਲਡ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਐਚ.ਡੀ. ਰੇਵੰਨਾ ਬਨਾਮ ਜੀ ਪੁੱਟਾਸਵਾਮੀ ਗੌੜਾ ਅਤੇ ਓਆਰਐਸ.6 ਅਤੇ ਟੀ. ਫੁੰਗਜ਼ਾਥਾਂਗ ਬਨਾਮ ਹੈਂਗਖਨਲਿਅਨ ਅਤੇ ਓਆਰਐਸ.7 ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ: (i) ਦੀ ਧਾਰਾ 81, 82 ਅਤੇ 117 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਆਰਪੀ ਐਕਟ; ਅਤੇ (ii) ਧਾਰਾ 83 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ ਆਰਡਰ VI ਨਿਯਮ 16 ਜਾਂ ਆਰਡਰ VII ਨਿਯਮ 11 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕੋਡ ਨੇ ਕਿਹਾ.

9. ਅੱਗੇ ਵਧੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਏ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 81(3) ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਾਲਣਾ ਚੋਣ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਤੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨ. ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਜੋੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ ਮੁੱਦਾ ਸੀ ਸੂਚਕਾਂਕ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹਸਤਾਖਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ। ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤਾ ਸੀ ਸਮਰਥਨ ਕਿ ਇਹ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਹੀ ਕਾਪੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ।

10. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚੇ ਗਏ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦੇ ਜਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਵਿਪਰੀਤ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਾਲਿਆ ਸੀ ਫਾਰਮ 25 ਦੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਬਾਰੇ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਫਾਰਮ 25 ਦੀ ਭਰਤੀ ਸਿਰਫ ਤਦ ਹੀ ਉੱਠੇਗੀ ਜੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 123 ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਣ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਗਿਆਇਕਲਾ ਨਿਆਂਕਾ। ਸਿੱਖਿਆਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲਾ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83 ਦੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਵਿੱਚ "ਕੋਈ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਾਰਜ" ਦੇ ਫਰੇਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਾਰਜ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਅਣੁਚਿਤ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਅਤੇ ਅਣੁਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 123 ਅਤੇ 100 ਅਧੀਨ ਹਨ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਸਿਰਫ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33ਏ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਸੀ, ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਸੀ।

11. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਾਰਮ 25 ਦੇ ਨਾ-ਜਮਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪਰਿਣਾਮਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੋਨਾਲਾ ਲਕਸ਼ਮਾਇਆ ਬਨਾਮ ਕੋਮੁਰੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਰੈੱਡੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹਲਫਨਾਮਾ ਨਾ ਹੋਣਾ ਖੁਦ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੂਰਵਾਗ੍ਰਹ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਮੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਪਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕੋਈ ਹਲਫਨਾਮਾ ਜਮਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਪੋਨਾਲਾ ਲਕਸ਼ਮਾਇਆ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਪਰ, ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮਾਮਲਾ ਜੀ.ਐਮ. ਸਿੱਧੇਸ਼ਵਰ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਸੰਨਾ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਤਿੰਨ ਨਿਆਂਕਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਤਿੰਨ ਸਿਧਾਂਤ ਗਿਣਾਏ: (i) ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83 ਦੀ ਪੂਰੀ ਨਾ-ਪਾਲਣਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਯਾਚੀਕਾ ਨੂੰ ਚੋਣ ਯਾਚੀਕਾ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ; (ii) ਜੇ ਖਾਮੀਆਂ ਠੀਕ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਯਾਚੀਕਾ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 86 ਸਿਰਫ ਧਾਰਾਵਾਂ 81, 82 ਅਤੇ 117 ਦੀ ਨਾ-ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਹੀ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ (iii) ਖਾਮੀਆਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 83 ਦੇ ਇੱਕ ਅਭਿੰਨ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਨਾ-ਪਾਲਣਾ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਫਾਰਮ 25 ਚੋਣ ਯਾਚੀਕਾ ਦਾ ਇੱਕ ਅਭਿੰਨ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਪੂਰੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83 ਦੀ ਪੂਰੀ ਨਾ-ਪਾਲਣਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਚੋਣ ਯਾਚੀਕਾ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ।

12. ਉਪਰੋਕਤ ਖੋਜ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸੰਕੁਚਿਤ ਹੋ ਗਿਆ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ:

13. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੋਣ ਯਾਚੀਕਾ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਸਿਰਫ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 100(1)(ਡੀ)(ਆਈ) ਅਤੇ (ਚਤੁਰਥ) ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਨ। ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 100(1) ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"100. ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਅਧਾਰ। – [(1) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜੇਕਰ [ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ] ਦਾ ਮੱਤ ਹੈ—

(ਅ) ਕਿ ਚੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ [ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਘੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1963 (20 ਦਾ 1963)] ਅਧੀਨ ਸੀਟ ਭਰਨ ਲਈ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਲਈ ਅਯੋਗ ਜਾਂ ਅਯੋਗ ਸੀ; ਜਾਂ

(ਬ) ਕਿਸੇ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਜਾਂ

(ਸੀ) ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਜਾਂ

(ਦ) ਕਿ ਚੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਇਹ ਇੱਕ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ—
(i) ਕਿਸੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਗਲਤ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ
(ii) ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੁਆਰਾ [ਉਸ ਦੇ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ], ਜਾਂ
(iii) ਕਿਸੇ ਵੋਟ ਦੀ ਗਲਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਅਸਵੀਕਾਰ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਾਇਜ਼ ਵੋਟ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ
(iv) ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨਾ-ਪਾਲਣਾ ਦੁਆਰਾ,
[ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ] ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦੇਵੇਗੀ।"]

14. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਗਲਤ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਨਾ-ਪਾਲਣਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਆਰ.ਪੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 123 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 100(1)(ਦ)(ii) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਫਾਰਮ 25 ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

15. ਆਰ.ਪੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਆਰ.ਪੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83(1)(ਸੀ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰ ਅਤੇ ਸਤਿਆਪਨ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਆਰ.ਪੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 86(1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ ਤੇ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟਣ ਦੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾਵਾਂ 81, 82 ਅਤੇ 117 ਦੀ ਨਾ-ਪਾਲਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਪੋਨਾਲਾ ਲਕਸ਼ਮਾਇਆਹ11 ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੇਸ ਇੰਟੇਗਰਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਈਪਰ-ਟੈਕਨੀਕਲ ਅਧਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੱਤ ਜਤਾਈ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਜੀ.ਐਮ. ਸਿੱਧੇਸ਼ਵਰ12 ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਹਰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪੋਨਾਲਾ ਲਕਸ਼ਮਾਇਆਹ13 ਕੇਸ ਤੋਂ ਸਬੰਧਤ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਿਕਾਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"43. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਫਿਰ ਤੋਂ ਪੋਨਾਲਾ ਲਕਸਮਾਇਆ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਬਨਾਮ ਸੁੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, (2004) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 196 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ: (ਪੋਨਾਲਾ ਲਕਸਮਾਇਆ ਮਾਮਲਾ ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 799 ਪੈਰਾ 22)

"22. ਭਾਵੇਂਕ ਹੋਰ ਵੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 83(1) ਦੀ ਉਪਧਾਰਾ ਨਾਲ ਅਨੁਪਾਲਨਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਘਾਤਕ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਹੁਣ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਰੈਸ ਇੰਟੇਗਰਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ ਸਰਦਾਰ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਬਨਾਮ ਸੁੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਮੀਯੁਕਤ ਹਲਫਨਾਮੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਖਾਰਜੀ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 83 ਦੀ ਉਪਧਾਰਾ ਨਾਲ ਅਨੁਪਾਲਨਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਧਾਰਾ 86 ਦੇ ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਖਾਰਜੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਧਾਰਾ 86 ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 83 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਲਨਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਖਾਰਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 81, 82 ਅਤੇ 117 ਦੀ ਅਨੁਪਾਲਨਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਖਾਰਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਖਾਮੀ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਭਾਵੇਂਕ ਧਾਰਾ 83(1) ਦੀ ਉਪਧਾਰਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।"

44. ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਵਾਰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਹੀ ਆਰਾਮ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

16. ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮਾ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਸਤਿਆਪਨ ਦੀ ਨਾ-ਦਾਖਲਾ ਇੱਕ ਤਕਨੀਕੀ ਖਾਮੀ ਹੈ ਜੋ ਠੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਘਾਟ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਕਹੇ ਗਏ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ VII ਨਿਯਮ 11 ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਖਾਰਜੀ ਦਾ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਾ ਵਾਰੰਟ ਸੀ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀਆਂ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ:

17. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 83(1) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫਾਰਮ 25 ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੀ ਨਾ-ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਕੋਈ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹੋਣ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਫਾਰਮ 26 ਰਾਹੀਂ ਝੂਠਾ ਹਲਫਨਾਮਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ ਜੋ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੀ, ਜੋ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਨਾ-ਖੁਲਾਸੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 123 ਅਧੀਨ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਖਾਮੀ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਜਨਮੇਜਾ ਸਿੰਘ & ਓਰਸ14 ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ।

18. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸਾਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਇੱਕ ਖਰਾਬ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੀ ਜਮਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਖੜੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜੀ.ਐਮ. ਸਿੱਧੇਸ਼ਵਰ15 ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਆਰਪੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 83 ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ-ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਜਾਵਟ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਇਹ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਰਾਹੀਂ ਵਪਾਰਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਅਣਖੁਲਾਸ਼ਿਤ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੈਠੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਨ। ਦੋਸ਼ ਫਾਰਮ 25 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਸ੍ਰੋਤ ਨੂੰ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਨਿਸਕਰਸ਼:

19. ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਚੋਣ ਕਾਨੂੰਨ ਤਕਨੀਕੀ ਸੁਭਾਵ ਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸੰਸਥਾ ਵਾਂਗ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਜਨਤਾ ਦਾ ਮੰਡੇਟ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਉਸ ਢੰਗ ਦੇ ਪੈਰਾਮੀਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗਿਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮੰਡੇਟ ਨੂੰ ਉਲਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਛੁਪਾਈ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮਤਦਾਤਾ ਦੀ ਰਾਏ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੁੰਦੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਮਤਦਾਤਾ ਕੋਲ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਤਕਨੀਕੀ ਸੁਭਾਵ ਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਹਾਈਪਰ-ਤਕਨੀਕੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੋਨਨਾਲਾ ਲਕਸ਼ਮਾਇਆ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਸ ਵਿਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਮਿਲੀ ਹੈ.

20. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੀਏ, ਤਾਂ ਇੰਡੈਕਸ ਅਤੇ ਸਿਨੈਪਸਿਸ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਤਿਆਪਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹਾਈਪਰ-ਟੈਕਨੀਕਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

21. ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਸਲ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਫਾਰਮ-26 ਵਿੱਚ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਨਾ-ਖੁਲਾਸੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ “ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਚਾਰਨ” ਵਜੋਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਚੋਣ ਯਾਚਿਕਾਕਰਤਾ ਲਈ ਫਾਰਮ-25 ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹਲਫਨਾਮਾ ਨਾ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੇ ਕੀ ਨਤੀਜੇ ਹੋਣਗੇ।

22. ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪੀਠ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਮੁਰਾਰਕਾ ਰਾਧੇ ਸ਼ਿਆਮ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਰਾਠੌਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਸਤਿਆਪਨ ਵਿੱਚ ਖਾਮੀ ਯਾਚਿਕਾਕਰਤਾ ਦੀ ਯਾਚਿਕਾ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਪਰਯਾਪਤ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪੀਠ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜੀ.ਐਮ. ਸਿੱਧੇਸ਼ਵਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਆਰ.ਪੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83(1) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾਲ ਅਨੁਪਾਲਨਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਚੋਣ ਯਾਚਿਕਾ ਦੀ ਬਣਤਰ ਲਈ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਖਾਮੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਅਨੁਪਾਲਨਾ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਯਾਚਿਕਾ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਚੋਣ ਯਾਚਿਕਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਚੋਣ ਯਾਚਿਕਾ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਣ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਕੇਵਲ ਆਰ.ਪੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33ਏ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਪਰ ਵਧੇਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੀ ਅਣੁਚਿਤ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਅਣੁਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਆਰ.ਪੀ. ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 123 ਅਤੇ 100 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੰਡੇਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

23. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਰਾਜੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਫਾਰਮ 25 ਦੀ ਗੈਰ-ਜਮਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਖਾਰਜੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਪੋਨਾਲਾ ਲਕਸ਼ਮਾਇਆ19SUPERSCRIPT ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਜੀ.ਐਮ. ਸਿੱਧੇਸ਼ਵਰ20SUPERSCRIPT ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੋਹਰ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ ਸਰਾਹਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜੀ.ਐਮ. ਸਿੱਧੇਸ਼ਵਰ21SUPERSCRIPT ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ, ਤਾਂ ਅਰਦਾਸ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸਤਿਆਪਨ ਹੈ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਤਿਆਪਨ ਹਲਫਨਾਮਾ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਤੱਥਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹਲਫਨਾਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਫਾਰਮ 25 ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਧਾਰਯੋਗ ਖਾਮੀ ਸੀ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਫਾਰਮ 25 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਫਾਇਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫਾਇਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹਲਫਨਾਮਾ ਵੀ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਨਾਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਹੀ ਅਨੁਪਾਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਖਾਮੀ ਨੂੰ

ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਫਾਇਲ ਕਰਕੇ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਸੀ।

24. ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਵਕੀਲ ਦੇ ਤਰਕ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਖਾਮੀਯੁਕਤ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਫਰਕ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਨ। ਇਹ ਮਾਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਲਈ, ਫਾਰਮ 25 ਦਾ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਜਮਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਜੋ ਖਾਮੀਯੁਕਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸੰਕੀਰਣ ਵਾਚਨਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਫਾਰਮ 25 ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਚਿਤ ਕੋਰਸ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਫਾਰਮ 25 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਫਾਇਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਅਸੀਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਖਾਮੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਉਹ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਥੇ ਹੁਣ ਫਾਰਮ 25 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਫਾਇਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸਜਾਵਟ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

25. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਮਰਥਨ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਨਿਸਚਿਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਚਾਹੇ ਉਲੰਘਣਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਨਿਸਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

26. ਉਪਰੋਕਤ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਦੇ ਦਿਨਾਂਕ 17.1.2020 ਦੇ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਕੋਡ ਅਧੀਨ ਆਰਡਰ 7 ਨਿਯਮ 11, ਐਸ. 151 ਅਤੇ ਆਰ.ਪੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਐਸ. 86(1) ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ (15) ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਫਾਰਮ 25 ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਲਗਭਗ ਦੋ ਅਤੇ ਅੱਧ ਸਾਲ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਝਗੜਿਆਂ 'ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ ਬਜਾਏ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਅਸਲ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਯਕੀਨੀ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨਗੇ।

27. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਉੱਠਾਉਣ ਦੀ ਛੁੱਟ ਦਿੰਦਿਆਂ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ

ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate